

Bruselj, 30. junij 2023
(OR. en)

11155/23

ECOFIN 679
UEM 213
SOC 504
EMPL 355
COMPET 699
ENV 778
EDUC 291
RECH 323
ENER 414
JAI 926
GENDER 155
ANTIDISCRIM 149
JEUN 193
SAN 430

DOPIS

Pošiljatelj: Generalni sekretariat Sveta
Prejemnik: Odbor stalnih predstavnikov/Svet

Št. predh. dok.: 9849/1/23 REV 1
Št. dok. Kom.: COM(2023) 623 final

Zadeva: PRIPOROČILO SVETA v zvezi z nacionalnim reformnim programom Romunije za leto 2023 in mnenje Sveta o konvergenčnem programu Romunije za leto 2023

V prilogi vam pošiljamo navedeni osnutek priporočila Sveta, o katerem sta razpravljala Svet in Evropski svet, temelji pa na predlogu Komisije COM(2023) 623 final.

PRIPOROČILO SVETA

z dne ...

v zvezi z nacionalnim reformnim programom Romunije za leto 2023 in mnenje Sveta o konvergenčnem programu Romunije za leto 2023

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije ter zlasti člena 121(2) in člena 148(4) Pogodbe,

ob upoštevanju Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97 z dne 7. julija 1997 o okrečitvi nadzora nad proračunskim stanjem ter o nadzoru in usklajevanju gospodarskih politik¹ ter zlasti člena 9(2)Uredbe,

ob upoštevanju Uredbe (EU) št. 1176/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. novembra 2011 o preprečevanju in odpravljanju makroekonomskih neravnotežij² in zlasti člena 6(1) Uredbe,

ob upoštevanju priporočila Evropske komisije,

ob upoštevanju resolucij Evropskega parlamenta,

---

¹ UL L 209, 2.8.1997, str. 1.

² UL L 306, 23.11.2011, str. 25.

ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta,
ob upoštevanju mnenja Odbora za zaposlovanje,
ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-finančnega odbora,
ob upoštevanju mnenja Odbora za socialno zaščito,
ob upoštevanju mnenja Odbora za ekonomsko politiko,
ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta³, s katero je bil vzpostavljen mehanizem za okrevanje in odpornost (v nadaljnjem besedilu: mehanizem), je začela veljati 19. februarja 2021. Mehanizem državam članicam zagotavlja finančno podporo za izvajanje reform in naložb s pomočjo fiskalne spodbude, ki jo financira Unija. V skladu s prednostnimi nalogami evropskega semestra mehanizem prispeva h gospodarskemu in vključujočemu okrevanju ter izvajanju trajnostnih reform in naložb, ki spodbujajo rast, zlasti reform in naložb za promoviranje zelenega in digitalnega prehoda ter za povečanje odpornosti gospodarstev držav članic. Poleg tega prispeva h krepitvi javnih financ, spodbujanju rasti in ustvarjanja delovnih mest v srednje- in dolgoročnem obdobju, izboljševanju teritorialne kohezije v Uniji ter podpiranju nadaljnega izvajanja evropskega stebra socialnih pravic. V skladu s členom 11(2) Uredbe (EU) 2021/241 je bil najvišji finančni prispevek na državo članico v okviru mehanizma posodobljen 30. junija 2022.

---

³ Uredba (EU) št. 2021/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. februarja 2021 o vzpostavitvi Mehanizma za okrevanje in odpornost (UL L 57, 18.2.2011, str. 17).

- (2) Komisija je 22. novembra 2022 sprejela letni pregled trajnostne rasti za leto 2023, ki zaznamuje začetek evropskega semestra za usklajevanje ekonomskih politik za leto 2023. Evropski svet je 23. marca 2023 potrdil prednostne naloge iz letnega pregleda trajnostne rasti za leto 2023 v zvezi s štirimi razsežnostmi konkurenčne trajnostnosti. Komisija je 22. novembra 2022 na podlagi Uredbe (EU) št. 1176/2011 sprejela tudi poročilo o mehanizmu opozarjanja za leto 2023, v katerem je Romunijo opredelila kot eno od držav članic, ki so jih morda prizadela neravnotežja ali za katere obstaja tveganje, da bi jih ta prizadela. Zato bo treba opraviti poglobljeni pregled. Poleg tega je sprejela priporočilo za priporočilo Sveta o ekonomski politiki euroobmočja ter predlog skupnega poročila o zaposlovanju za leto 2023, v katerem je analizirano izvajanje smernic za zaposlovanje in načel evropskega stebra socialnih pravic. Svet je priporočilo o ekonomski politiki euroobmočja⁴ (v nadaljnjem besedilu: priporočilo o euroobmočju iz leta 2023) sprejel 16. maja 2023, 13. marca 2023 pa skupno poročilo o zaposlovanju.
- (3) Čeprav gospodarstva Unije izkazujejo izredno odpornost, geopolitične razmere še naprej negativno vplivajo nanje. Ob trdni podpori, ki jo Unija izkazuje Ukrajini, je ekonomsko- in socialnopolitična agenda Unije v kratkoročnem obdobju osredotočena na zmanjšanje negativnega učinka energetskega šoka na ranljiva gospodinjstva in podjetja, v srednjeročnem obdobju pa na nadaljnja prizadevanja za uresničitev zelenega in digitalnega prehoda, za podpiranje trajnostne in vključujoče rasti, za zaščito makroekonomske stabilnosti ter za povečanje odpornosti. Močan poudarek je tudi na povečanju konkurenčnosti in produktivnosti Unije.

---

⁴ Priporočilo Sveta z dne 16. maja 2023 o ekonomski politiki euroobmočja (UL C 180, 23.5.2023, str. 1).

- (4) Komisija je 1. februarja 2023 izdala sporočilo z naslovom „Industrijski načrt v okviru zelenega dogovora za neto ničelno dobo“ (v nadaljnjem besedilu: industrijski načrt v okviru zelenega dogovora). Cilj industrijskega načrta v okviru zelenega dogovora je spodbuditi konkurenčnost neto ničelne industrije Unije in podpreti hiter prehod na podnebno nevtralnost. Načrt dopolnjuje tekoča prizadevanja v okviru evropskega zelenega dogovora in REPowerEU. Njegov cilj je tudi ustvariti bolj spodbudno okolje za povečanje proizvodne zmogljivosti Unije za neto ničelne tehnologije in izdelke, ki so potrebni za doseganje ambicioznih podnebnih ciljev Unije, ter zagotoviti dostop do ustreznih kritičnih surovin, vključno z diverzifikacijo virov, primernim izkoriščanjem geoloških virov v državah članicah in čim večjim recikliranjem surovin. Industrijski načrt v okviru zelenega dogovora temelji na štirih stebrih: predvidljivem in poenostavljenem regulativnem okolju, hitrejšem dostopu do financiranja, izboljšanju spretnosti ter odprti trgovini za odporne dobavne verige. Komisija je 16. marca 2023 objavila dodatno sporočilo z naslovom „Dolgoročna konkurenčnost EU: pogled v obdobje po letu 2030“, ki je sestavljeno na podlagi devetih dejavnikov, ki se medsebojno krepijo, in katerega cilj je oblikovati regulativni okvir, ki bo spodbujal rast. V njem so določene prednostne naloge politike, katerih cilj je dejavno zagotavljati strukturne izboljšave, dobro usmerjene naložbe in regulativne ukrepe za dolgoročno konkurenčnost Unije in njenih držav članic. Spodaj navedena priporočila pomagajo obravnavati te prednostne naloge.

- (5) Evropski semester za usklajevanje ekonomskih politik se tudi v letu 2023 razvija v skladu z izvajanjem mehanizma. Za izpolnjevanje prednostnih nalog politik v okviru evropskega semestra je še vedno bistveno, da se v celoti izvajajo načrti za okrevanje in odpornost, saj so v njih obravnavana vsa zadevna specifična priporočila za države, izdana v zadnjih letih, ali znaten del teh priporočil. Specifična priporočila za države iz let 2019, 2020 in 2022 ostajajo enako relevantna tudi za načrte za okrevanje in odpornost, kot so bili dopolnjeni, posodobljeni ali spremenjeni v skladu s členi 14, 18 in 21 Uredbe (EU) 2021/241.
- (6) Cilj Uredbe (EU) 2023/435 Evropskega parlamenta in Sveta⁵ (v nadaljnjem besedilu: uredba REPowerEU), ki je bila sprejeta 27. februarja 2023, je čim prej postopno odpraviti odvisnost Unije od uvoza ruskih fosilnih goriv. To bo prispevalo k energetske varnosti in diverzifikaciji oskrbe Unije z energijo, hkrati pa povečalo uporabo energije iz obnovljivih virov, zmogljivosti za shranjevanje energije in energetske učinkovitost. Uredba REPowerEU državam članicam omogoča, da v svoje nacionalne načrte za okrevanje in odpornost vključijo novo poglavje REPowerEU za financiranje ključnih reform in naložb, ki bodo pomagale doseči cilje REPowerEU. Te reforme in naložbe bodo prispevale tudi h krepitvi konkurenčnosti neto ničelne industrije Unije, kot je opredeljena v industrijskem načrtu v okviru zelenega dogovora, ter obravnavale specifična priporočila za države v zvezi z energijo, izdana državam članicam v letu 2022 oziroma po potrebi v letu 2023. Uredba REPowerEU uvaja novo kategorijo nepovratne finančne podpore, ki je na voljo državam članicam za financiranje novih reform in naložb, povezanih z energijo, v okviru njihovih načrtov za okrevanje in odpornost.

---

⁵ Uredba (EU) 2023/435 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. februarja 2023 o spremembi Uredbe (EU) 2021/241 glede poglavij REPowerEU v načrtih za okrevanje in odpornost ter spremembi uredb (EU) št. 1303/2013, (EU) 2021/1060 in (EU) 2021/1755 ter Direktive 2003/87/ES (UL L 63, 28.2.2023, str. 1).

- (7) Komisija je 8. marca 2023 sprejela sporočilo s smernicami za fiskalno politiko za leto 2024 (v nadaljnjem besedilu: sporočilo z dne 8. marca 2023). Njegov cilj je podpreti države članice pri pripravi programov stabilnosti in konvergenčnih programov ter s tem okrepiti usklajevanje politik. Komisija je v njem spomnila, da bo splošna odstopna klavzula Pakta za stabilnost in rast deaktivirana konec leta 2023. Pozvala je, naj se v obdobju 2023–2024 vodijo fiskalne politike, ki bodo zagotavljale srednjeročno vzdržnost dolga in trajnostno povečanje potencialne rasti, države članice pa, naj v svojih programih stabilnosti in konvergenčnih programih za leto 2023 določijo, kako bodo njihovi fiskalni načrti zagotovili upoštevanje referenčne vrednosti v višini 3 % bruto domačega proizvoda (BDP) iz Pogodbe ter na srednji rok verodostojno in nadaljnje zmanjševanje dolga ali ohranjanje preudarne ravni dolga. Komisija je države članice tudi pozvala, naj postopno odpravijo nacionalne fiskalne ukrepe, uvedene za zaščito gospodinjstev in podjetij pred šokom zaradi cen energije, ter pri tem začnejo z najmanj ciljno usmerjenimi. Navedla je, da bi morale države članice podpirne ukrepe, če bi jih bilo treba ob vnovičnih pritiskih zaradi cen energije podaljšati, boljše ciljno usmeriti v ranljiva gospodinjstva in podjetja. Komisija je predlagala, da bi bila priporočila glede javnih financ kvantitativna in diferencirana. Nadalje bi bila skladno z njenim predlogom v sporočilu z dne 9. novembra 2022 o usmeritvah za reformo okvira ekonomskega upravljanja EU priporočila glede javnih financ oblikovana na podlagi neto primarnih odhodkov. Priporočila je, naj vse države članice še naprej ščitijo nacionalno financirane naložbe in zagotavljajo učinkovito uporabo mehanizma in drugih sredstev Unije, zlasti v luči zelenega in digitalnega prehoda ter ciljev glede odpornosti. Komisija je navedla, da bo Svetu predlagala, naj spomladi 2024 na podlagi podatkov o realizaciji za leto 2023 in v skladu z obstoječimi pravnimi določbami začne postopke v zvezi s čezmernim primanjkljajem, ki temeljijo na primanjkljaju.

- (8) Komisija je 26. aprila 2023 predstavila zakonodajne predloge za izvedbo celovite reforme pravil Unije o ekonomskem upravljanju. Osrednji cilj predlogov je z reformami in naložbami okrepiti vzdržnost javnega dolga in spodbujati trajnostno in vključujočo rast v vseh državah članicah. Komisija se v svojih predlogih zavzema za izboljšanje nacionalne odgovornosti, poenostavitev okvira in premik k večji srednjeročni osredotočenosti, v povezavi z učinkovitim in skladnejšim izvrševanjem. V skladu s sklepi Sveta z dne 14. marca 2023 o usmeritvah za reformo okvira ekonomskega upravljanja EU, je cilj zakonodajno delo zaključiti še v letu 2023.
- (9) Romunija je 31. maja 2021 v skladu s členom 18(1) Uredbe (EU) 2021/241 Komisiji predložila nacionalni načrt za okrevanje in odpornost. Komisija je na podlagi člena 19 Uredbe (EU) 2021/241 ocenila ustreznost, uspešnost, učinkovitost in skladnost načrta za okrevanje in odpornost ob upoštevanju smernic za ocenjevanje iz Priloge V k navedeni uredbi. Svet je 3. novembra 2021 sprejel Izvedbeni sklep o odobritvi ocene načrta za okrevanje in odpornost za Romunijo⁶. Izplačilo obrokov je pogojeno s sprejetjem sklepa Komisije v skladu s členom 24(5) Uredbe (EU) 2021/241, v katerem je navedeno, da je Romunija zadovoljivo izpolnila ustrezne mejnike in cilje, določene v Izvedbenem sklepu Sveta. Zadovoljiva izpolnitev temelji na predpostavki, da doseženi prehodni mejniki in cilji niso bili izničeni.

---

⁶ Dok. ST 12319/2021; dok. ST 12319/2021 ADD 1.

- (10) Romunija je 11. maja 2023 predložila nacionalni reformni program za leto 2023. 10. maja 2023 pa konvergenčni program za leto 2023 v skladu s členom 4(1) Uredbe (ES) št. 1466/97. Programa sta bila ocenjena skupaj, da bi se upoštevala njuna medsebojna povezanost. V skladu s členom 27 Uredbe (EU) 2021/241 nacionalni reformni program za leto 2023 odraža tudi polletno poročanje Romunije o napredku pri uresničevanju načrta za okrevanje in odpornost.
- (11) Komisija je 24. maja 2023 objavila poročilo o državi za Romunijo za leto 2023. V njem je ocenila napredek Romunije pri izvajanju zadevnih specifičnih priporočil za državo, ki jih je Svet sprejel med letoma 2019 in 2022, ter izvajanje načrta za okrevanje in odpornost v Romuniji. Na podlagi te analize so bile v poročilu o državi opredeljene vrzeli v zvezi z izzivi, ki jih načrt za okrevanje in odpornost ne obravnava ali jih obravnava le delno, pa tudi novi in nastajajoči izzivi. V njem je bil ocenjen tudi napredek Romunije pri izvajanju evropskega stebra socialnih pravic in pri doseganju krovnih ciljev Unije glede zaposlovanja, spretnosti in zmanjševanja revščine, pa tudi napredek pri uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja Združenih narodov.

(12) Komisija je za Romunijo opravila poglobljeni pregled v skladu s členom 5 Uredbe (EU) št. 1176/2011 in rezultate objavila 24. maja 2023. Ugotovila je, da v Romuniji obstajajo makroekonomska neravnotežja. Ranljivosti se nanašajo zlasti na plačilno bilanco, povezano z velikimi javnofinančnimi primanjkljaji, medtem ko so se povečali pritiski zaradi pregrevanja. Velik primanjkljaj na tekočem računu se je po recesiji, ki jo je povzročila pandemija COVID-19, znatno poslabšal, zaradi česar je gospodarstvo izpostavljeno šokom pri zunanjem financiranju. Ker je primanjkljaj na tekočem računu še vedno velik, obstaja tveganje, da bo neto stanje mednarodnih naložb še bolj negativno. Znaki pregrevanja so jasni, pri čemer je osnovna inflacija neugodno visoka, rast plač je krepko v dvomestnih številkah, stopnja brezposelnosti pa razmeroma nizka. Kazalniki stroškovne konkurenčnosti naj bi se stabilizirali, vendar strukturni problemi ostajajo. Zdi se, da je menjalni tečaj nad ravno, ki jo kažejo temeljni kazalniki, in se še vedno močno uravnava. Javnofinančni primanjkljaj je velik že več let ter je razlog za velik del presežnega povpraševanja in posledičnih zunanjih primanjkljajev; čeprav se javnofinančni primanjkljaj izboljšuje, naj bi v letih 2023 in 2024 še vedno ostal znaten. Zmanjšanje javnofinančnega primanjkljaja v letu 2022 je bilo predvsem posledica izrazite nominalne rasti BDP, ki pa močno temelji na pregrevanju domačega povpraševanja. Premije za tveganje in stroški državnega zadolževanja so precej višji kot v letih pred pandemijo. Glede na stalno zaostrovanje svetovnih likvidnostnih razmer bo pomembno, da se sedanji trendi obrnejo. V prihodnje bi morala biti fiskalna prilagoditev prednostni način za uskladitev povpraševanja s ponudbo ter za omejitev domačega in zunanjega primanjkljaja. S celovitim izvajanjem davčnih in pokojninskih reform, vključenih v načrt za okrevanje in odpornost, ter upoštevanjem fiskalnih ciljev v okviru postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem bi se močno zaježila sedanja dinamika.

(13) Svet je 3. aprila 2020 sprejel Sklep (EU) 2020/509⁷ o obstoju čezmernega primanjkljaja v Romuniji zaradi njenega neizpolnjevanja merila glede primanjkljaja v letu 2019. Svet je 3. aprila 2020 tudi objavil priporočilo⁸ za odpravo čezmernega javnofinančnega primanjkljaja v Romuniji najpozneje do leta 2022. Glede na močno krčenje gospodarske aktivnosti, povezano s pandemijo COVID-19, in s tem povezano potrebo po fiskalnih politikah za podporo okrevanju je Svet 18. junija 2021 izdal novo priporočilo⁹, naj se čezmerni primanjkljaj v Romuniji odpravi najpozneje do leta 2024. Svet je v priporočilu z dne 18. junija 2021 Romuniji priporočil, naj primanjkljaj sektorja država zmanjša na 8,0 % BDP v letu 2021, 6,2 % BDP v letu 2022, 4,4 % BDP v letu 2023 in 2,9 % BDP v letu 2024. To je bilo skladno z nominalno stopnjo rasti neto primarnih javnofinančnih odhodkov v višini 3,4 % v letu 2021, 1,3 % v letu 2022, 0,9 % v letu 2023 in 0,0 % v letu 2024, kar ustreza letni strukturalni prilagoditvi v višini 0,7 % BDP v letu 2021, 1,8 % BDP v letu 2022, 1,7 % BDP v letu 2023 in 1,5 % BDP v letu 2024. V priporočilu z dne 18. junija 2021 je bilo tudi določeno, da bi bilo treba morebitne nepričakovane prihodke uporabiti za zmanjšanje javnofinančnega primanjkljaja ter da bi morala Romunija zagotoviti celovito in učinkovito uporabo nacionalnega fiskalnega okvira. Svet je tudi izjavil, da bo za zagotovitev uspeha srednjeročne fiskalne strategije pomembno, da se fiskalna konsolidacija podpre s celovitimi reformami.

---

⁷ Sklep Sveta (EU) 2020/509 z dne 3. aprila 2020 o obstoju čezmernega primanjkljaja v Romuniji (UL L 110, 8.4.2020, str. 58).

⁸ Priporočilo Sveta z dne 3. aprila 2020, katerega cilj je odprava čezmernega javnofinančnega primanjkljaja v Romuniji (UL C 116, 8.4.2020, str. 1).

⁹ Priporočilo Sveta z dne 18. junija 2021, katerega cilj je odprava čezmernega javnofinančnega primanjkljaja v Romuniji (UL C 304, 29.7.2020, str. 111).

- (14) Glede na podatke, ki jih je potrdil Eurostat, se je primanjkljaj sektorja država v Romuniji zmanjšal s 7,1 % BDP v letu 2021 na 6,2 % v letu 2022, dolg sektorja država pa je z 48,6 % BDP konec leta 2021 padel na 47,3 % konec leta 2022. To je v skladu s ciljnim nominalnim primanjkljajem za leto 2022, ki ga je priporočil Svet. Prilagoditev strukturnega salda za leto 2022 je znašala 0,4 odstotne točke BDP, kar je precej pod priporočeno prilagoditvijo v višini 1,8 odstotne točke BDP. To zahteva natančno analizo na podlagi merila rasti odhodkov. V letu 2022 je rast neto primarnih javnofinančnih odhodkov (prilagojenih za enkratne ukrepe in ukrepe fiskalne politike na strani prihodkov) znašala 14,1 %, kar je nad priporočeno rastjo v višini 1,3 %. Izboljšanje strukturnega salda je v letu 2022 skoraj zastalo, čeprav so bili javnofinančni prihodki bistveno višji od pričakovanih, k čemur so prispevale močna realna rast BDP, visoka inflacija in ugodna sestava gospodarske rasti. Na strani odhodkov so se plače ter nakupi blaga in storitev v javnem sektorju zmanjšali kot delež nominalnega BDP zaradi delne indeksacije in samoomejitve nakupov. Vendar je večina drugih odhodkovnih postavk rasla veliko hitreje, kot je bilo načrtovano, deloma zaradi velikih presenečenj glede inflacije, kar pomeni, da je bil del nepričakovanih prihodkov uporabljen za financiranje dodatnih odhodkov glede na načrte.

- (15) Na saldo sektorja država so vplivali ukrepi fiskalne politike, sprejeti za ublažitev gospodarskega in socialnega učinka zvišanja cen energije. Leta 2022 so takšni ukrepi fiskalne politike vključevali cenovne kapice pri tarifah za električno energijo in zemeljski plin za gospodinjstva in negospodinjstva odjemalce. Vključevali so tudi posebna plačila upokojencem z nizkimi dohodki, kupone za hrano za gospodinjstva z nizkimi dohodki (vključno z upokojenci in študenti) in subvencije za gorivo. Stroški navedenih ukrepov so bili delno izravnani z novimi davki na nepričakovane dobičke domačih proizvajalcev energije. Komisija ocenjuje neto proračunske stroške navedenih ukrepov v letu 2022 na 0,4 % BDP. Na saldo sektorja država so malenkostno vplivali tudi proračunski stroški zagotavljanja začasne zaščite razseljenim osebam iz Ukrajine, ki so v letu 2022 ocenjeni na 0,0 % do 0,1 % BDP.
- (16) Makroekonomski scenarij, na katerem temeljijo proračunske projekcije v konvergenčnem programu za leto 2023, je razmeroma previden in ugodnejši od spomladanske napovedi Komisije 2023. Vlada napoveduje, da bo realni BDP v letu 2023 zrasel za 2,8 %, v letu 2024 pa za 4,8 %. Za primerjavo: spomladanska napoved Komisije 2023 predvideva realno rast BDP v višini 3,2 % v letu 2023 in 3,5 % v letu 2024. Znatno nižja napoved Komisije glede rasti za leto 2024 odraža njeno stališče o zapoznelem učinku zaostrovanja monetarne politike na gospodarstvo. Napoved odraža tudi njeno stališče, da je romunsko gospodarstvo trenutno blizu potencialne ravni, kar se zdi razumno glede na visoke in rigidne stopnje osnovne inflacije ter razmeroma nizko stopnjo brezposelnosti. To omejuje možnost rasti brez inflacije.

- (17) Vlada v konvergenčnem programu za leto 2023 pričakuje, da se bo delež primanjkljaja sektorja država zmanjšal s 6,2 % BDP v letu 2022 na 4,4 % v letu 2023, kot je priporočil Svet. Veliko zmanjšanje odraža načrtovano omejitev odhodkov, vključno z znatnim znižanjem realnih plač javnih delavcev, in nekatere ukrepe za povečanje prihodkov, vključno s povišanjem stopnje davka na dividende, znižanjem praga za koriščenje nizke davčne stopnje v okviru režima za mikropodjetja in zvišanjem stopenj DDV za izbrane izdelke. Glede na konvergenčni program za leto 2023 naj bi se dolg sektorja država kot odstotek BDP zmanjšal s 47,3 % konec leta 2022 na 47,1 % konec leta 2023.
- (18) Pričakuje se, da bodo na saldo sektorja država v letu 2023 še naprej vplivali ukrepi, sprejeti za ublažitev gospodarskega in socialnega učinka zvišanja cen energije. Gre za ukrepe, ki so bili podaljšani od leta 2022, in sicer cenovne kapice pri tarifah za električno energijo in zemeljski plin, subvencije za skupine prebivalstva z nizkimi dohodki in posebna plačila upokojujencem z nizkimi dohodki. Stroški navedenih ukrepov so še naprej v veliki meri izravnani z davki na nepričakovane dobičke domačih dobaviteljev energije in na trgovske marže. Ob upoštevanju teh prihodkov so neto proračunski stroški podpornih ukrepov v letu 2023 ocenjeni na 0,3 % BDP. Večina ukrepov v letu 2023 je usmerjenih v najranljivejša gospodinjstva, čeprav ne ohranjajo v celoti cenovnega signala za zmanjšanje povpraševanja po energiji in povečanje energetske učinkovitosti.
- (19) V spomladanski napovedi Komisije 2023 je za leto 2023 predviden javnofinančni primanjkljaj v višini 4,7 % BDP. To je za 0,3 odstotne točke BDP višje od napovedanega primanjkljaja v konvergenčnem programu za leto 2023, predvsem zaradi višjih predvidenih odhodkov, zlasti za blago in storitve, socialne transferje in druge tekoče odhodke, ki naj bi se v konvergenčnem programu za leto 2023 povečevali precej počasneje kot inflacija. Komisija napoveduje tudi nekoliko višjo rast davčnih prihodkov kot konvergenčni program za leto 2023, kar odraža predvsem višjo rast BDP. Spomladanska napoved Komisije 2023 predvideva nekoliko manjši dolg sektorja država kot odstotek BDP (45,6 % konec leta 2023), kot je predviden v konvergenčnem programu za leto 2023.

- (20) Predvideni nominalni primanjkljaj za leto 2023 v spomladanski napovedi Komisije 2023 je za 0,3 odstotne točke BDP višji od ciljnega nominalnega primanjkljaja, ki ga je priporočil Svet. Strukturna prilagoditev je ocenjena na približno 1,5 % BDP, kar odraža znižanje realnih plač v javnem sektorju, zamrznitev novih zaposlitev javnih uslužbencev in zgoraj opisane ukrepe na strani prihodkov. Vendar je prilagoditev nekoliko nižja od priporočene prilagoditve v višini 1,7 odstotne točke BDP. To zahteva natančno analizo na podlagi merila rasti odhodkov. V letu 2023 naj bi rast neto primarnih javnofinančnih odhodkov (prilagojenih za enkratne ukrepe in ukrepe fiskalne politike na strani prihodkov) v spomladanski napovedi Komisije 2023 znašala 8,3 %, kar je nad priporočeno rastjo v višini 0,9 %. Vsi trije kazalniki torej kažejo na tveganje odklona od priporočene prilagoditve. Zaradi visoke inflacije se bodo javnofinančni odhodki še naprej povečevali hitreje, kot je 18. junija 2021 priporočil Svet. Na podlagi temeljite analize obstaja tveganje, da Romunija ne bo izpolnila fiskalnih ciljev za leto 2023, določenih v priporočilu Sveta z dne 18. junija 2021.
- (21) Glede na konvergenčni program za leto 2023 naj bi se primanjkljaj sektorja država v skladu s priporočilom Sveta z dne 18. junija 2021 v okviru postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem v letu 2024 zmanjšal na 2,9 % BDP. Zmanjšanje, načrtovano v letu 2024, je predvsem posledica nadaljnje omejitve odhodkov, pri čemer naj bi se javnofinančni odhodki zmanjšali z 38,4 % BDP na 36,9 % BDP. Glede na konvergenčni program za leto 2023 se pričakuje, da se bo dolg sektorja država kot odstotek BDP konec leta 2024 zmanjšal na 46,1 %. Na podlagi ukrepov politike, znanih na presečni datum napovedi, spomladanska napoved Komisije 2023 v letu 2024 predvideva javnofinančni primanjkljaj v višini 4,4 % BDP. To je višje od napovedanega primanjkljaja v konvergenčnem programu za leto 2023, saj se zdi, da napovedani ukrepi ne zadostujejo za doseg fiskalnega napora, ki ga je priporočil Svet v okviru postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem. Spomladanska napoved Komisije 2023 predvideva večji dolg sektorja država kot odstotek BDP (46,1 % konec leta 2024).

- (22) Napovedani nominalni primanjkljaj za leto 2024 v spomladanski napovedi Komisije 2023 je za 1,5 odstotne točke BDP višji od ciljnega nominalnega primanjkljaja, ki ga je priporočil Svet, prilagoditev strukturnega salda pa naj bi v letu 2024 znašala samo 0,3 odstotne točke BDP v primerjavi s priporočeno prilagoditvijo v višini 1,5 odstotne točke BDP. To zahteva natančno analizo na podlagi merila rasti odhodkov. V letu 2024 naj bi rast neto primarnih javnofinančnih odhodkov (prilagojenih za enkratne ukrepe in ukrepe fiskalne politike na strani prihodkov) v spomladanski napovedi Komisije 2023 znašala 9,5 %, kar je nad priporočeno rastjo v višini 0,0 %. Vsi trije kazalniki torej kažejo na tveganje odklona od priporočene prilagoditve. Odsotnost znatnega fiskalnega napora, predvidenih za leto 2024, delno odraža učinek pravil o indeksaciji v Romuniji (indeksacija pokojnin in minimalne plače za leto 2024 bo odražala visoke stopnje inflacije, zabeležene v letu 2022). Vendar je treba opozoriti, da načrt za okrevanje in odpornost vključuje več ukrepov in reform, ki bi lahko, če bi bili pravočasno sprejeti in izvedeni, zagotovili znatno povečanje javnofinančnih prihodkov že leta 2024 in pripomogli k doseganju ciljnega primanjkljaja. Na splošno na podlagi temeljite analize obstaja tveganje, da Romunija ne bo izpolnila fiskalnih ciljev za leto 2024, določenih v priporočilu Sveta z dne 18. junija 2021. Glede na tveganja, da priporočeni fiskalni cilji v letih 2023 in 2024 ne bodo doseženi, se zdi, da so za upoštevanje prilagoditvene poti, odpravo čezmernega primanjkljaja do leta 2024 in okrepitev zunanjšega položaja potrebni dodatni proračunski ukrepi.
- (23) Konvergenčni program za leto 2023 se nanaša na reforme in naložbe, načrtovane v okviru načrta za okrevanje in odpornost, za katere se pričakuje, da bodo prispevale k vzdržnosti javnih financ ter trajnostni in vključujoči rasti. Te reforme in naložbe vključujejo pomembne reforme pokojninskega sistema (tako posebnih pokojninskih kot splošnih sistemov), ambiciozno davčno reformo, prizadevanja za okrepitev davčne uprave in reforme podjetij v državni lasti. Celovito izvajanje teh reform bi pripomoglo k doseganju ciljnih primanjkljajev, ki jih je določil Svet v okviru postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem.

- (24) V konvergenčnem programu za leto 2023 je predvideno postopno opuščanje večine energetskih podpornih ukrepov v letu 2025. Tudi Komisija predvideva postopno odpravo skoraj vseh energetskih podpornih ukrepov (neto prihodki v višini 0,1 % BDP v letu 2024). To temelji na predpostavki, da se cene energije ne bodo ponovno povišale.
- (25) V konvergenčnem programu za leto 2023 je opisana srednjeročna fiskalna usmeritev do leta 2026. V skladu s konvergenčnim programom za leto 2023 naj bi primanjkljaj sektorja država v letih 2025 in 2026 ostal pri 2,9 % BDP, in sicer na podlagi povečanja realnega BDP za 5,0 % v letu 2025 in 4,6 % v letu 2026, kar je precej nad potencialno rastjo. Po velikem zmanjšanju z 39,8 % v letu 2021 na 36,9 % v letu 2024 bi delež odhodkov v BDP v letih 2025 in 2026 ostal približno nespremenjen. V skladu s konvergenčnim programom za leto 2023 naj bi se dolg sektorja država kot odstotek BDP zmanjšal s 46,1 % konec leta 2024 na 45,4 % do konca leta 2026.

(26) V skladu s členom 19(3), točka (b), Uredbe (EU) 2021/241 in merilom 2.2 iz Priloge V k Uredbi načrt za okrevanje in odpornost vključuje obsežen nabor reform in naložb, ki se vzajemno krepijo in ki jih je treba izvesti do leta 2026. Romunski načrt za okrevanje in odpornost se izvaja, čeprav z vedno večjim tveganjem zamud. Romunija je predložila dva zahtevka za plačilo, ki ustrezata 72 mejnikom in ciljem iz načrta za okrevanje in odpornost, skupno izplačilo pa je znašalo 2,6 milijarde EUR neto predhodnega financiranja za prvi predložen zahtevek za plačilo, medtem ko se drugi še ocenjuje. Vedno večje tveganje zamud pri izvajanju načrta za okrevanje in odpornost je posledica slabega upravljanja in omejenih zmogljivosti javne uprave. Reševanje teh vprašanj, vključno z zagotavljanjem ustreznih človeških virov, je ključnega pomena za boljše usklajevanje načrta in pravočasno izvajanje naložb. Poleg tega bosta za dokončanje pomembnih strukturnih reform potrebna stalna politična zavezanost in prevzemanje odgovornosti. Glede na precejšnji makroekonomski in fiskalni pomen načrta bi bilo pravočasno in celovito izvajanje ukrepov ključnega pomena za zavezitev zunanje in fiskalne ranljivosti. Načrt naj bi bil dopolnjen leta 2023, da bi se vanj med drugim vključilo poglavje REPowerEU, pri čemer bi se upoštevalo zmanjšanje nepovratne podpore zaradi močnega okrevanja romunskega gospodarstva. Razprave v zvezi s tem še potekajo. Hitra vključitev novega poglavja REPowerEU v načrt za okrevanje in odpornost bo omogočila financiranje dodatnih reform in naložb v podporo strateškim ciljem Romunije na področju energije in zelenega prehoda. Sistematično in učinkovito vključevanje lokalnih in regionalnih organov, socialnih partnerjev in drugih ustreznih deležnikov ostaja pomembno za uspešno izvajanje načrta za okrevanje in odpornost ter drugih ekonomskih politik in politik zaposlovanja, ki presegajo načrt, da se zagotovi široko prevzemanje odgovornosti za celoten program politik.

- (27) Komisija je vse programske dokumente Romunije za kohezijsko politiko odobrila leta 2022. Nadaljevanje hitrega izvajanja programov kohezijske politike ob dopolnjevanju in v sinergiji z načrtom za okrevanje in odpornost, vključno s poglavjem REPowerEU, je ključnega pomena za doseg zelenega in digitalnega prehoda, povečanje gospodarske in socialne odpornosti ter zagotovitev uravnoveženega teritorialnega razvoja v Romuniji.
- (28) Poleg gospodarskih in socialnih izzivov, obravnavanih v načrtu za okrevanje in odpornost ter programih kohezijske politike, se Romunija sooča z vrsto dodatnih izzivov, povezanih z energetske politiko in zelenim prehodom.
- (29) Romunija se sooča z izzivi, povezanimi z razogljičenjem, saj je še vedno močno odvisna od fosilnih goriv. Delež fosilnih goriv (premog, nafta in plin) se je v letu 2021 v primerjavi z letom 2020 nekoliko povečal. Leta 2021 je znašal 72 %, delež obnovljivih virov energije pa je znašal le približno 20 %. Romunija je druga največja proizvajalka plina v Uniji, ki oskrbuje predvsem domači trg. Osredotočenost na učinkovito uvajanje obnovljivih virov energije, bistveno energetske učinkovitejši stanovanjski sektor in uporaba novih tehnologij v industriji bi Romuniji pomagali doseči energetske in podnebne cilje Unije ter nacionalne energetske in podnebne cilje za leto 2030, določene v svežnju „Pripravljene na 55“. Poraba zemeljskega plina v Romuniji se je od avgusta 2022 do marca 2023 zmanjšala za 20 % v primerjavi s povprečno porabo plina v istem obdobju v predhodnih petih letih, s čimer je bil presežen cilj 15-odstotnega zmanjšanja, določen v Uredbi Sveta (EU) 2022/1369¹⁰. Romunija bi lahko izvajala začasne ukrepe za zmanjšanje povpraševanja po plinu do 31. marca 2024 v skladu z Uredbo Sveta (EU) 2023/706¹¹.

---

¹⁰ Uredba Sveta (EU) 2022/1369 z dne 5. avgusta 2022 o usklajenih ukrepih za zmanjšanje povpraševanja po plinu (UL L 206, 8.8.2022, str. 1).

¹¹ Uredba Sveta (EU) 2023/706 z dne 30. marca 2023 o spremembi Uredbe (EU) 2022/1369 glede podaljšanja obdobja zmanjšanja povpraševanja pri ukrepih za zmanjšanje povpraševanja po plinu ter okrepitev poročanja in spremljanja njihovega izvajanja (UL L 93, 31.3.2023, str. 1).

- (30) Povečanje zmogljivosti omrežij je bistveno za zmanjšanje uporabe fosilnih goriv in pospešitev energetskega prehoda. Elektrarno za proizvodnjo električne energije iz premoga in lignita, ki je v postopku razgradnje, ki naj bi bil v skladu z romunskim načrtu za okrevanje in odpornost dokončan do leta 2032, bi bilo treba nadomestiti z obnovljivimi viri energije. Vendar obstoječa prenosna in distribucijska električna omrežja omejujejo vključitev novih obnovljivih virov energije. Ozka grla v omrežju ovirajo uvedbo energije iz obnovljivih virov. Potrebne so naložbe za nadgradnjo in digitalizacijo obstoječih omrežij, da bi se vključila nova proizvodnja iz obnovljivih virov ter povečale zmogljivosti za medsebojno povezovanje s sosednjimi državami članicami v skladu s podnebnimi cilji. Potrebno bi bilo zadostno in napredno načrtovanje integriranega sistema za nadgradnjo in širitev omrežja (na ravni prenosa in distribucije), da bi se odzvali na potrebe po povpraševanju in prožnosti. Poleg tega bi poenostavitev določitve namenskih območij in nadaljnja racionalizacija s tem povezanih postopkov, vključno s poenostavitvijo uvajanja naprav za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov z majhno zmogljivostjo (kot so sončni paneli) v stavbah, izboljšali sedanje stanje, ko je pridobivanje dovoljenj za namestitve obratov za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov razmeroma enostavno, pridobitev potrebnih dovoljenj za njihovo priključitev na omrežje pa je zahtevnejša.
- (31) V stavbnem sektorju bi višji nacionalni cilji za leto 2030 zahtevali dodatno financiranje za stavbni fond države. Romunski načrt za okrevanje in odpornost predvideva prenovo 2,4 milijona m² javnih stavb in 4,4 milijona m² stanovanjskih stavb, medtem ko so v okviru kohezijske politike v obeh sektorjih predvidena sredstva za prenovo 1,6 milijona m². Vendar nadaljnje izboljšave resno ovira slab dostop do informacij in financiranja v zvezi z energetske prenovo ter napravami za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov. Zlasti boljši dostop gospodinjstev in MSP do financiranja za povečanje energetske učinkovitosti bi znatno pripomogel k zmanjšanju odvisnosti Romunije od fosilnih goriv in prispeval k reševanju problema energetske revščine. Poleg tega bi lahko regionalni in lokalni organi zagotavljali več informacij o tem, kako dostopati do skladov za energetske prenovo ter katere vrste malih naprav za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov bi lahko uporabili v stavbah in gospodinjstvih.

- (32) Pomanjkanje delovne sile in spretnosti v sektorjih in poklicih, ki so ključni za zeleni prehod, med drugim v proizvodnji ter pri namestitvi in vzdrževanju neto ničelnih tehnologij, je ovira pri prehodu na neto ničelno gospodarstvo. Visokokakovostni sistemi izobraževanja in usposabljanja, ki se odzivajo na spreminjajoče se potrebe trga dela, ter ciljno usmerjeni ukrepi izpopolnjevanja in preusposabljanja ob podpori učinkovitih aktivnih politik trga dela so ključni za zmanjšanje pomanjkanja spretnosti ter spodbujanje vključevanja in prerazporejanja delovne sile. Da bi se sprostila neizkoriščena ponudba delovne sile, morajo biti ti ukrepi dostopni, zlasti za posameznike ter v sektorjih in regijah, ki jih bo zeleni prehod najbolj prizadel. Leta 2022 se je v zvezi z Romunijo poročalo o pomanjkanju delovne sile za več poklicev, ki zahtevajo posebne spretnosti ali znanja za zeleni prehod, kot so izolaterji, gradbeni inženirji in menedžerji za proizvodnjo v gradbeništvu.
- (33) Svet je ob upoštevanju ocene Komisije preučil konvergenčni program za leto 2023, njegovo mnenje¹² pa je izraženo v priporočilu 1.
- (34) Svet je ob upoštevanju poglobljenega pregleda Komisije in njene ocene preučil nacionalni reformni program za leto 2023 in konvergenčni program za leto 2023. Njegova priporočila v skladu s členom 6 Uredbe (EU) št. 1176/2011 so izražena v priporočilu 1. Politike iz priporočila 1 pomagajo odpravljati ranljivosti v zvezi s plačilno bilanco, ki so posledica velikih javnofinančnih primanjkljajev, in s ponovno pojavljajočimi se težavami na področju konkurenčnosti. Priporočili 2 in 3 prispevata k obravnavanju priporočila 1 –

---

¹² V skladu s členom 9(2) Uredbe (ES) št. 1466/97.

PRIPOROČA, da Romunija v letih 2023 in 2024 ukrepa tako, da:

1. izvaja fiskalne politike v skladu s Priporočilom Sveta z dne 18. junija 2021 za odpravo čezmernega javnofinančnega primanjkljaja v Romuniji do leta 2024 in okrepitev zunanjšega položaja Romunije;

v letih 2023 in 2024 čim prej postopoma odpravi veljavne izredne energetske podporne ukrepe, pri čemer uporabi s tem povezane prihranke za zmanjšanje javnofinančnega primanjkljaja. Če bodo zaradi ponovnih zvišanj cen energije potrebni novi ali nadaljnji podporni ukrepi, zagotovi, da bodo ti podporni ukrepi usmerjeni v zaščito ranljivih gospodinjstev in podjetij, da bodo fiskalno vzdržni in da bodo ohranili spodbude za varčevanje z energijo;

ohrani nacionalno financirane javne naložbe in zagotovi učinkovito črpanje nepovratnih sredstev iz mehanizma in drugih sredstev Unije, zlasti za spodbujanje zelenega in digitalnega prehoda;

v obdobju po letu 2024 še naprej izvaja srednjeročno fiskalno strategijo postopne in vzdržne konsolidacije v kombinaciji z naložbami in reformami, ki spodbujajo večjo trajnostno rast, da bi dosegla preudaren srednjeročni fiskalni položaj;

2. zagotovi učinkovito upravljanje in okrepi upravno zmogljivost, da se omogoči nadaljnje hitro in dosledno izvajanje načrta za okrevanje in odpornost; hitro dokonča poglavje REPowerEU, da bi se lahko čim prej začelo izvajati; nadaljuje hitro izvajanje programov kohezijske politike ob tesnem dopolnjevanju in v sinergiji z načrtom za okrevanje in odpornost;

3. zmanjša odvisnost od fosilnih goriv in pospeši energetske prehode, zlasti s hitrejšim uvajanjem energije iz obnovljivih virov in izboljšanjem zmogljivosti omrežij, da bi se omogočilo delovanje novih zmogljivosti na trgu; poveča energetske učinkovitost in ambicije glede prizadevanj za prenove stavb, vključno z zagotavljanjem boljšega dostopa do informacij in možnosti trajnostnega financiranja; okrepi prizadevanja politik, namenjena zagotavljanju in pridobivanju spretnosti in kompetenc, potrebnih za zeleni prehod.

V Bruslju,

Za Svet

predsednik/predsednica
